

Izvorni znanstveni članak
Primljen 2. IX. 2019.

DENIS KUZMANOVIĆ
Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru

NEMOGUĆNOST SAMOIZRAŽAJA U ODABRANIM DJELIMA T. S. ELIOTA I SHERWOODA ANDERSONA

Sažetak

Na prvi pogled T. S. Eliot i Sherwood Anderson nemaju mnogo toga zajedničkog glede njihovih djela. Eliot je prvenstveno poznat po poeziji, a Anderson po prozi. Prvi se smatra britanskim, a drugi američkim piscem. Eliot je jedno od najvećih imena književnoga modernizma, dok se Anderson smatra piscem realizma. Eliot je poznat po složenosti i enigmatičnosti svojih pjesama, dok se Andersonova djela usporedno čine mnogo jednostavnijima. Eliot je slavan zbog svojih urbanih prizora, a Anderson zbog svoje ruralne atmosfere. Međutim, postoji jedna poveznica između ovih dvaju autora: promišljanje o pojedničevoj nesposobnosti izražavanja u svome okruženju, gdje je ono pod utjecajem materijalizma, umjetničkih, seksualnih i drugih poriva, s pripadajućim represijama. Ovaj poriv za samoizražajem, ili samoostvarenjem, kosi se s običajima pojedničeva okruženja te njihovi neuspješni pokušaji izražavanja donose depresiju, frustraciju, represiju i otuđenje, nešto što su Eliot i Anderson dobro poznavali jer su se u svojim životima također nosili s problemima koji muče njihove protagoniste. Ono što je bitno kod analiziranja djela ovih pisaca jest ideja da je ova nesposobnost samoizražaja rasprostanjenija nego što se na prvi pogled čini, bez obzira na to živi li pojedinac u urbanome ili ruralnome okruženju. Razlike između ovih dvaju autora pri detaljnijoj analizi polako isparavaju te se pojavljuju i ostale sličnosti poput korištenja karikaturnih ili grotesknih likova kako bi se naglasila određena stanja uma (prva priča u Andersonovoj kolekciji *Winesburg, Ohio* zove se „Knjiga groteski“). Noćna atmosfera jako je važna kod obaju autora jer se tada pojedničeva introspekcija, uglavnom

podsvjesna, pojačava. Društvena kritika također je jako bitna te oba autora promišljaju o skladu javnoga i privatnoga života unutar određene društvene zajednice.

Ključne riječi: T. S. Eliot; Sherwood Anderson; samoizražaj; modernizam; realizam; represija; društvo; groteska